

("Službeni glasnik BiH", broj 35/10), a koje se odnose na mjere zaštite vezano za visoko patogenu avijarnu influencu podtipa H5N1 kod divljih ptica.

- Kao dio epidemioloških ispitivanja, važno je identificirati područja koja su povezana s utvrđenim slučajevima, kako bi se moglo predvidjeti moguće daljnje širenje virusa avijarne influence, posebno na ona područja koja su povezana s proizvodnjom peradi i s velikom gustoćom farmi peradi.

DIO 2.

Spisak ciljnih vrsta divljih ptica za uzimanje uzoraka i testiranje na avijarnu influencu

Broj	Naučni naziv	Opće prihvaćeni naziv
1.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastreb kokošar
2.	<i>Accipiter nisus</i>	Kobac ptičar
3.	<i>Anas acuta</i>	Patka lastarka
4.	<i>Anas clypeata</i>	Patka žličarka
5.	<i>Anas crecca</i>	Patka kržulja
6.	<i>Anas penelope</i>	Patka zviždara
7.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Divlja patka
8.	<i>Anas querquedula</i>	Patka pupčanica
9.	<i>Anas strepera</i>	Patka kreketaljka
10.	<i>Anser albifrons albifrons</i>	Lisasta guska
11.	<i>Anser anser</i>	Siva guska
12.	<i>Anser brachyrhynchus</i>	Kratkokljuna guska
13.	<i>Anser erythropus</i>	Mala guska
14.	<i>Anser fabalis</i>	Guska glogovnjača
15.	<i>Ardea cinerea</i>	Siva čaplja
16.	<i>Aythya ferina</i>	Glavata patka
17.	<i>Aythya fuligula</i>	Krunata patka
18.	<i>Branta bernicla</i>	Grivasta guska
19.	<i>Branta canadensis</i>	Kanadska guska
20.	<i>Branta leucopsis</i>	Bjelolica guska
21.	<i>Branta ruficollis</i>	Crvenovrata guska
22.	<i>Bubo bubo</i>	Ušara
23.	<i>Buteo buteo</i>	Škanjac mišar
24.	<i>Buteo lagopus</i>	Škanjac gačaš
25.	<i>Cairina moschata</i>	Mošusna patka

26.	<i>Ciconia ciconia</i>	Bijela roda
27.	<i>Circus aeruginosus</i>	Eja močvarica
28.	<i>Cygnus columbianus</i>	Crnokljuni labud
29.	<i>Cygnus cygnus</i>	Žutokljuni labud
30.	<i>Cygnus olor</i>	Crvenokljuni labud
31.	<i>Falco peregrinus</i>	Sivi soko
32.	<i>Falco tinnunculus</i>	Vjetruša klitavka
33.	<i>Fulica atra</i>	Crna liska
34.	<i>Larus canus</i>	Olujni galeb
35.	<i>Larus ridibundus</i>	Riječni galeb
36.	<i>Limosa limosa</i>	Crnorepa muljača
37.	<i>Marmaronetta angustirostris</i>	Pjegava patka
38.	<i>Mergus albellus</i>	Bijeli ronac
39.	<i>Milvus migrans</i>	Crna lunja
40.	<i>Milvus milvus</i>	Crvena lunja
41.	<i>Netta rufina</i>	Patka gogoljica
42.	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Veliki vranac
43.	<i>Philomachus pugnax</i>	Pršljivac ogrličar
44.	<i>Pica pica</i>	Svraka maruša
45.	<i>Pluvialis apricaria</i>	Tropsti zlatar
46.	<i>Podiceps cristatus</i>	Čubasti gnjurac
47.	<i>Podiceps nigrocollis</i>	Crnogri gnjurac
48.	<i>Porphyrio porphyrio</i>	Modra sultanka
49.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Mali gnjurac
50.	<i>Vanellus vanellus</i>	Vivak

Na temelju članka 15. stavak 2. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 3. sjednici održanoj 7. ožujka 2012. godine, donijelo je

PRAVILNIK
O IMPLEMENTACIJI PROGRAMA NADGLEDANJA
AVIJARNE INFLUENCE KOD PERADI I DIVLJIH
PTICA

Članak 1.

(Svrha donošenja i područje primjene)

Sukladno ovom Pravilniku Ured za veterinarstvo BiH, u suradnji s mjerodavnim tijelima entiteta poduzima smjernice za provođenje nadzora i lova divljih ptica, te ostvaruje suradnju s ostalim relevantnim organizacijama da bi se osiguralo žurno i efikasno izvještavanje mjerodavnih tijela odgovornih za provođenje ovoga Pravilnika, o bilo kakvom izrazito povećanom broju smrtnih slučajeva ili značajnijih izbijanja bolesti kod domaćih i divljih ptica, a posebice kod vodenih divljih ptica.

Članak 2.

(Mjerodavna tijela)

Mjerodavna tijela za provođenje ovoga Pravilnika su:

- a) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine - Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured);
- b) Mjerodavna tijela entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine - su mjerodavna tijela definirana Zakonom o veterinarstvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/00), Zakonom o veterinarstvu u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", broj 42/08) i Zakonom o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) u slučaju Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt BiH);
- c) Mjerodavna veterinarska inspekcijaskatijela - su mjerodavna tijela definirana Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 62/05) i Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", broj 74/10) i Zakonom o inspekcijama Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik BD BiH", broj 24/08).

Članak 3.

(Definicije)

Na ovaj se Pravilnik odnose definicije utvrđene člankom 2. Pravilnika o mjerama za suzbijanje i kontrolu influence ptica ("Službeni glasnik BiH", broj 35/10).

Članak 4.

(Postupak u slučaju obavijesti o pojavi bolesti ili povećane smrtnosti kod divljih ptica)

- (1) U slučaju bilo kakve obavijesti o izrazito povećanom broju smrtnih slučajeva ili značajnijih izbijanja bolesti kod divljih ptica, a posebice kod vodenih divljih ptica i kada ne postoji jasan uzrok bolesti, mjerodavni veterinarski inspektor dužan je narediti i nadzirati:
  - a) uzimanje odgovarajućih uzoraka od mrtvih ptica i ukoliko je moguće od drugih ptica koje su bile u kontaktu s mrtvim pticama;
  - b) podvrgavanje uzetih uzoraka laboratorijskim testovima za otkrivanje virusa avijarne influence.
- (2) Postupak uzimanja uzoraka i testiranja naveden u stavku (1) ovog članka treba biti izveden sukladno Poglavljima II. do VIII. Dijagnostičkog priručnika za influencu ptica ("Službeni glasnik BiH", broj 74/10), (u daljnjem tekstu: Dijagnostički priručnik).

Članak 5.

(Program nadzora)

Program nadzora avijarne influence kod peradi i divljih ptica donosi Ured, na temelju članka 4. Pravilnika o mjerama za suzbijanje i kontrolu influence ptica ("Službeni glasnik BiH", broj 35/10), a sukladno smjernicama navedenim u Privicima I. i II. ovoga Pravilnika.

Članak 6.

(Način prijavljivanja)

Prijavljivanje bolesti se vrši sukladno Odluci o zaraznim bolestima životinja ("Službeni glasnik BiH", broj 44/03), te se na taj način osigurava prijavljivanje svih negativnih i pozitivnih rezultata seroloških i virusoloških istraživanja avijarne influence, koji su dobiveni u sklopu programa nadzora avijarne influence kod peradi i divljih ptica.

Članak 7.

(Privici Pravilnika)

Privici I. i II. tiskani su uz ovaj Pravilnik i čine njegov sastavni dio.

Članak 8.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se od 01.01.2013. godine.

VM broj 238/12
7. ožujka 2012. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

PRIVITAK I.

Smjernice za implementaciju programa nadzora avijarne influence kod peradi

1. Ciljevi programa nadzora

Cilj programa nadzora avijarne influence kod peradi je da se utvrdi cirkulacija virusa sukladno Pravilniku o mjerama za suzbijanje i kontrolu influence ptica ("Službeni glasnik BiH", broj 35/10), godišnjem otkrivanju kroz aktivni nadzor:

- a) nisko patogena influenza ptica (NPIP) podtipova H5 i H7 kod domaće peradi (*Galliformes*) (posebice pilića, purica, kokoši, fazana, jarebica, prepelica i nojevki);
- b) NPIP podtipova H5 i H7 i visoko patogena influenza ptica (VPIP) kod domaće vodene peradi (posebice pataka, gusaka i divljih pataka radi obnavljanja populacije pernate divljači).

2. Metoda nadzora

Uzimanje uzoraka i serološko testiranje u posjedima peradi se izvodi s ciljem otkrivanja prisutnosti protutijela na avijarnu influencu, a kako je navedeno u Pravilniku o mjerama za suzbijanje i kontrolu influence ptica ("Službeni glasnik BiH", broj 35/10).

Smjernice aktivnog nadzora navedene u ovom Pravilniku dopunjuju postojeće sustave ranog otkrivanja u BiH, na način propisan u Dijagnostičkom priručniku, te se posebice odnosi za one koji se izvode na posjedima s većim rizikom za nastanak avijarne influence.

Glavne međunarodno priznate metode koje se mogu koristiti za nadzor bolesti životinja su:

- (a) nadzor koji se temelji na analizi rizika (Risk-Based Surveillance - RBS, u daljnjem tekstu: RBS); i
- (b) nadzor koji se temelji na reprezentativnom uzimanju uzoraka.

2.1. Nadzor koji se temelji na analizi rizika

RBS je glavni metod izvođenja nadzora avijarne influence na usmjeren, ekonomski prihvatljiv način i treba ga uzimati kao metod izbora kada god je to moguće. U slučaju korištenja ove metode za nadzor bolesti, Ured u suradnji s mjerodavnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta BiH, utvrđuje relevantne puteve rizika za infekciju jata ptica i okvir uzimanja uzoraka s posjeda koji su prepoznati kao posjedi s većim rizikom nastanka infekcije avijarne influence.

Temeljni kriteriji i faktori rizika navedeni su u Odjeljku 4.1., i predstavljaju pokazatelje kako treba usmjeriti uzimanje uzoraka i vršiti testiranje uzoraka određenih vrsta peradi i proizvoda od peradi u različitim vrstama gospodarstava.

Ostali kriteriji i faktori rizika ovise o pojedinačnoj situaciji zdravlja životinja, te ih je potrebno posebice razmotriti i različito mjeriti.

2.2. Nadzor baziran na reprezentativnom uzimanju uzoraka

Ukoliko nema mogućnosti za provođenje procjene puteva rizika koja je utemeljena na dovoljno jakim znanstveno utemeljenim dokazima, nadzor se provodi na temelju šeme reprezentativnog uzimanja uzoraka. Broj posjeda peradi s kojih je potrebno uzeti uzorke mora odgovarati broju uzoraka navedenom u Tab. 1. i 2. koji se nalaze u Pravitku I. ovoga Pravilnika, u ovisnosti o vrsti peradi.

Uzimanje seroloških uzoraka za testiranje na avijarnu influencu je potrebno provesti na cijelom teritoriju BiH, tako da se ti uzorci mogu smatrati reprezentativnim za cijelu zemlju.

3. Ciljne populacije

U program nadzora je uključeno uzimanje uzoraka slijedećih vrsta peradi i proizvoda od peradi:

- a) koke nesilje;
- b) koke nesilje - koje se slobodno drže;
- c) pilići za uzgoj;
- d) purice za uzgoj;
- e) patke za uzgoj;
- f) guske za uzgoj;
- g) tovne purice;
- h) tovne patke;
- i) tovne guske;
- j) gojena pernata divljač (*Galliformes*), pogotovo odrasle ptice kao što su ptice za uzgoj;
- k) gojena pernata divljač (vodena divljač);
- l) nojevke.

Bez obzira na navedeno, u slijedećim specifičnim izvanrednim uvjetima, slijedeće vrste peradi također mogu biti uključene u program nadzora:

- m) brojleri, ali samo u slučaju:
  - (i) da su uzgajani u značajnijem broju u slobodnom prostoru; i
  - (ii) da se smatra da imaju veći rizik od infekcije avijarne influence;
- n) dvorišna jata: generalno imaju manju ulogu u kruženju virusa i njegovu širenju, te uzimanje njihovih uzoraka iziskuje veća materijalna sredstva, međutim, dvorišna jata mogu imati veći rizik od infekcije avijarne influence zbog mnogobrojnosti, blizine komercijalnim posjedima za uzgoj peradi, uključenosti u lokalnu ili regionalnu trgovinu i ostalim kriterijima i faktorima rizika kao što je navedeno u Odjeljku 4.1.

Ukoliko postoji argumentirana opravdanost koja se tiče razine rizika za uzgojne kategorije peradi kao što su brojlerski pilići koji su čuvani pod visokim biosigurnosnim uvjetima, ove kategorije mogu biti izuzete od uzimanja uzoraka.

4. Nadzor koji se temelji na analizi rizika (RBS)

Izbor RBS mora biti određen na temelju procjene, a koja uključuje bar slijedeće kriterije i faktore rizika:

4.1. Osnovni kriteriji i faktori rizika

4.1.1. Kriteriji i faktori rizika za unos virusa u posjede peradi zbog izravne ili neizravne izloženosti divljim pticama, posebice onima koje su označene kao ciljne vrste:

- (a) posjed peradi se nalazi u blizini vlažnih područja, bara, močvara, jezera, rijeka ili obale mora gdje se okupljaju vodene divlje ptice selice;
- (b) posjed peradi se nalazi na području s velikim brojem vodenih divljih ptica selica, posebice onih vrsta ptica koje su kategorirane kao ciljne vrste za otkrivanje VPIP H5N1 kao što je navedeno u Dijelu 2. Pravitka II. ovoga Pravilnika;
- (c) posjed peradi se nalazi u blizini mjesta gdje se vodene divlje ptice selice odmaraju ili razmnožavaju, posebice tamo gdje su ova mjesta povezana kroz kretanja ptica selica s područjima s pojavom VPIP H5N1 kod divljih ptica ili peradi;
- (d) posjed peradi gdje je omogućeno slobodno kretanje peradi, ili posjed peradi gdje se perad drži na otvorenom ili u bilo kojim prostorijama u kojima kontakt s divljim pticama nije moguće potpuno kontrolirati;
- (e) niska razina biosigurnosti u posjedima peradi, uključujući metode skladištenja hrane i korištenja površinskih voda.

4.1.2. Kriteriji i faktori rizika širenja virusa unutar posjeda peradi i između posjeda peradi, kao i posljedice širenja avijarne influence s peradi na perad i između posjeda peradi:

- (a) prisustvo više od jedne vrste peradi na jednom posjedu, posebice prisustvo domaćih pataka i gusaka zajedno s ostalim vrstama peradi;
- (b) oblik proizvodnje peradi i vrste peradi na posjedu gdje je utvrđena povećana razina otkrivanja infekcije avijarne influence, kao što su posjedi pataka i peradi koja je namijenjena za obnavljanje populacije pernate divljači (posebice uzgojene divlje patke);
- (c) posjed peradi se nalazi na području s velikim brojem posjeda peradi;
- (d) trgovinski tokovi, uključuju uvoz i intenzitet kretanja peradi, teizravnu i neizravnu, i drugi faktori, uključujući vozila, opremu i osoblje;
- (e) prisustvo peradi koja dugo živi i skupine peradi raznih uzrasta na posjedima (kao što su nesilje).

4.2. Odabiranje ciljne populacije pod rizikom

Razina odabira ciljne populacije mora odražavati broj i lokalnu procjenu faktora rizika koji su prisutni na posjedima peradi.

Ured u suradnji s mjerodavnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta BiH može razmatrati i druge faktore rizika u svojim procjenama u oblikovanju metoda nadzora, što mora biti prikazano i detaljno objašnjeno u programu nadzora.

4.3. Odabir ciljnih posjeda peradi s kojih se uzimaju uzorci

Tab. 1. i 2. iz Pravitka I. ovoga Pravilnika se mogu koristiti kao temelj da bi se odredio broj ciljnih posjeda peradi s kojih se trebaju uzeti uzorci iz populacije u riziku.

5. Metoda reprezentativnog uzimanja uzoraka

U slučajevima gdje je izvedeno reprezentativno uzimanje uzoraka kao što je navedeno u Odjeljku 2.2. ovoga Pravitka, broj posjeda peradi s kojih se uzimaju uzorci se izračunava

sukladno Tab. 1. i 2. iz Privitka I. ovoga Pravilnika, a prema vrstama peradi koje se nalaze na posjedu.

5.1. Broj posjeda peradi s kojih je potrebno prikupiti uzorke za serološko testiranje na avijarnu influencu

5.1.1. Broj posjeda peradi (osim posjeda pataka, gusaka i divljih pataka) na kojima je potrebno prikupiti uzorke

Za svaku proizvodnu kategoriju peradi, osim posjeda pataka, gusaka i divljih pataka, broj posjeda peradi s kojih je potrebno uzeti uzorke se definira tako da se osigura detekcija bar jednog zaraženog posjeda peradi, s prevalencom zaraženih posjeda peradi od najmanje 5% s intervalom povjerljivosti od 95%.

Uzimanje uzoraka je potrebno izvesti sukladno Tabeli 1., kako slijedi:

Tabela 1. Broj posjeda peradi (osim posjeda pataka, gusaka i divljih pataka) na kojima je potrebno uzeti uzorke za svaku proizvodnu kategoriju

Broj posjeda po proizvodnoj kategoriji	Broj posjeda peradi sa kojih je potrebno prikupiti uzorke
Do 34	sve
35-50	35
51-80	42
81-250	53
Više od 250	60

5.1.2. Broj posjeda pataka, gusaka i divljih pataka s kojih je potrebno uzeti uzorke.

Broj posjeda pataka, gusaka i divljih pataka s kojih je potrebno uzeti uzorke se definira da bi se osigurala detekcija barem jednog zaraženog posjeda peradi pri prevalenci zaraženih posjeda od najmanje 5% s intervalom povjerljivosti od 99%.

Uzimanje uzoraka će biti izvedeno sukladno Tabeli 2. kako slijedi:

Tabela 2. Broj posjeda pataka, gusaka i divljih pataka s kojih je potrebno uzeti uzorke

Broj posjeda pataka, gusaka i divljih pataka	Broj posjeda pataka, gusaka i divljih pataka s kojih je potrebno uzeti uzorke
Do 46	Sve
47-60	47
61-100	59
101-350	80
Više od 350	90

5.2. Broj peradi (ptica) od kojih je potrebno uzeti uzorke na posjedu peradi

Broj uzoraka, kako je navedeno u toč. 5.2.1. i 5.2.2. Privitka I. ovoga Pravilnika, se odnosi na provođenje nadzora i na temelju metode analize rizika i metode reprezentativnog uzimanja uzoraka.

5.2.1. Broj ptica (osim pataka, gusaka i divljih pataka) od kojih je potrebno uzeti uzorke na posjedima peradi

Broj ptica od kojih je potrebno uzeti uzorke na posjedima peradi se definira tako da se osigura 95% vjerojatnoća detekcije

najmanje jedne ptice koja je seropozitivna na avijarnu influencu, ukoliko je prevalenca seropozitivnih ptica $\geq 30\%$.

Uzorci krvi za serološka istraživanja se sakupljaju od svih proizvodnih kategorija peradi i svih vrsta peradi, od najmanje 5 do 10 ptica (osim pataka, gusaka i divljih pataka) po posjedu, i iz različitih prostorija, ukoliko na posjedu postoji više od jedne prostorije.

U slučaju da postoji više prostorija, potrebno je uzeti uzorke od najmanje pet ptica iz svake prostorije.

5.2.2. Broj pataka, gusaka i divljih pataka od kojih je potrebno uzeti uzorke na posjedu

Broj pataka, gusaka i divljih pataka od kojih je potrebno uzeti uzorke na posjedu peradi se određuje tako da se osigura 95% vjerojatnoća detekcije barem jedne ptice koja je seropozitivna na avijarnu influencu, a gdje je prevalenca seropozitivnih ptica $\geq 30\%$.

Dvadeset uzoraka krvi se uzima radi serološkog testiranja iz svakog izabranog posjeda peradi obzirom na nižu senzitivnost dijagnostičkih testova kod vodene peradi.

6. Procedure uzimanja uzoraka za serološko testiranje

Vremensko razdoblje za uzimanje uzoraka na posjedima peradi se slaže sa sezonskom proizvodnjom za svaku proizvodnu kategoriju, a uzimanje uzoraka se može izvesti na klaonici. Navedena praksa ne smije ugroziti pristup baziran na analizi rizika, prema kriterijima i faktorima rizika navedenim u Odjeljku 4.1. ovoga Privitka.

U cilju poboljšanja efikasnosti i da bi se izbjegao nepotrebni ulazak osoblja na posjede peradi, uzimanje uzoraka se, kada je god to moguće, kombinira s uzimanjem uzoraka u druge svrhe, npr. unutar kontrole na salmonele ili mikoplazme. Ovo kombiniranje uzorkovanja ne smije ugroziti zahtjeve nadzora koje se temelji na analizi rizika.

7. Uzimanje uzoraka za virusološko testiranje

Uzimanje uzoraka za virusološko testiranje na avijarnu influencu se ne koristi kao zamjena za serološko testiranje i mora biti izvedeno samo unutar okvira istraživanja kao dopuna serološki pozitivnih testiranja na avijarnu influencu.

8. Učestalost i razdoblje testiranja

Uzimanje uzoraka s posjeda peradi se izvodi jednom godišnje.

Na temelju procjene rizika, Ured uz suglasnost mjerodavnih tijela entiteta i Brčko Distrikta BiH može donijeti odluku o češćem izvođenju uzimanja uzoraka i testiranja.

9. Laboratorijsko testiranje

Testiranje uzoraka se izvodi u referentnom laboratoriju (RL) za avijarnu influencu BiH ili u drugim laboratorijima kojisu ovlaštene sukladno Odluci o određivanju referentnih laboratorija u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 68/05 i 90/05).

Laboratorijski testovi se izvode sukladno Dijagnostičkom priručniku, koji navodi procedure za potvrdu i diferencijalnu dijagnozu avijarne influence.

Ukoliko ovlaštene laboratorije žele koristiti testove koji se ne navode u Dijagnostičkom priručniku, niti su opisani u Priručniku dijagnostičkih testova i vakcina za kopnene životinje Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE), ti testovi prije korištenja moraju biti proglašeni prikladnim od strane referentnog laboratorija EU/OIE (EU/OIE RL), a na temelju važećih podataka, prije korištenja.

Svi pozitivni serološki nalazi se potvrđuju od strane RL-a testom inhibicije hemaglutinacije, korištenjem propisanih sojeva dostavljenih od strane EU/OIE RL:

- (a) za podtip H5:
 (i) inicijalno testiranje uz pomoć teal/England/7894/06 (H5N3);
 (ii) testiranje svih pozitivnih uzoraka s chicken/Scotland/59 (H5N1) da bi se eliminirala protutijela koja unakrsno reagiraju sa N3;
- (b) za podtip H7:
 (i) inicijalno testiranje uz pomoć turkey/England/647/77 (H7N7);
 (ii) testiranje svih pozitivnih uzoraka s African starling/983/79 (H7N1) da bi se eliminirala protutijela koja unakrsno reagiraju sa N7.

Svi pozitivni serološki nalazi na posjedu moraju biti praćeni epidemiološkim ispitivanjima i daljnjim uzimanjem uzoraka za testiranje korištenjem virusoloških metoda da bi se utvrdilo da li je na posjedu peradi prisutna zaraza virusom avijarne influence.

Svi izolati virusa se predaju EU/OIE RL sukladno odredbama Privitka VIII. Pravilnika o mjerama za suzbijanje i kontrolu influence ptica ("Službeni glasnik BiH", broj 35/10), ukoliko nije odobreno odstupanje kako je navedeno u Poglavlju V. Dijagnostičkog priručnika. Virus koji pripadaju podtipovima H5 i H7 se dostavljaju EU/OIE RL bez odlaganja i podliježu standardnim testovima karakterizacije (nukleotidno sekvenciranje/IVPI) sukladno Dijagnostičkom priručniku.

Za dostavljanje uzoraka i dijagnostičkog materijala upotrebljavaju se posebni protokoli koje je donio EU/OIE RL. Ured osigurava dobru razmjenu informacija između EU/OIE RL i RL.

PRIVITAK II.

DIO 1.

Smjernice za implementaciju programa nadzora avijarne influence kod divljih ptica

1. Ciljevi nadzora

Cilj programa nadzora avijarne influence kod divljih ptica je pravodobno otkrivanje VPIP podtipa H5N1 kod divljih ptica da bi se zaštitila posjedska perad i veterinarsko javno zdravlje.

2. Metode nadzora

- (a) Nadzor koji se temelji na analizi rizika (RBS) se provodi kao pasivni sustav nadzora s laboratorijskim ispitivanjima moribundnih ili mrtvih divljih ptica i posebice je usmjeren vodenim vrstama ptica.
- (b) Divlje ptice, posebice vodene ptice selice, za koje se pokazalo da su pod visokim rizikom od zaraze i prenošenja virusa VPIP H5N1, su ciljne vrste i nadzor je posebice usmjeren na njih.
- (c) Nadzor je posebice usmjeren na područja u blizini mora, jezera i vodenih tokova gdje su pronađene mrtve ptice, a naročito ukoliko su ta područja u blizini posjeda peradi, ili tamo gdje na jednom prostoru postoji veliki broj posjeda peradi.
- (d) Kod pripreme programa nadzora neophodna je bliska suradnja s epidemiolozima, oritolozima i mjerodavnim tijelima odgovornim za očuvanje prirode, radi pomoći kod prepoznavanja vrsta i poboljšanja prilagođenog uzimanja uzoraka.
- (e) Ukoliko tako zahtijeva epidemiološko stanje za virus VPIP H5N1, aktivnosti u svezi s nadzorom se poboljšavaju podizanjem svijesti i aktivnim traženjem i monitoringom mrtvih ili moribundnih divljih ptica, posebice onih koje pripadaju ciljnim vrstama. Aktiviranje poboljšanja nadzora treba biti inicirano otkrivanjem VPIP H5N1 virusa kod peradi i/ili divljih ptica u susjednim zemljama i u trećim zemljama, ili u zemljama koje su povezane kretanjem ptica selica, posebice onih koje pripadaju ciljnim vrstama. U

takvim slučajevima se uzimaju u obzir posebni tokovi migracija i vrsta divljih ptica koje mogu varirati od zemlje do zemlje.

3. Procedure uzimanja uzoraka

- (a) Procedure uzimanja uzoraka se izvode sukladno Dijagnostičkom priručniku.
- (b) Kloakalni i trahealni/orofaringealni bris i/ili tkiva moribundnih ili mrtvih ptica se uzima za molekularnu detekciju (PCR) i/ili izolaciju virusa.
- (c) Posebna pažnja se obraća na skladištenje i prijevoz uzoraka sukladno odredbama Dijagnostičkog priručnika. Svi izolati virusa avijarne influence se podnose EU/OIE RL, osim ako nije odobreno odstupanje kako je navedeno u Poglavlju V. Dijagnostičkog priručnika. Virus podtipova H5/H7 se podnose EU/OIE RL bez odlaganja i podliježu standardnim testovima karakterizacije (nukleotidno sekvenciranje/IVPI) sukladno Dijagnostičkom priručniku.
- (d) Uzimanje uzoraka za provođenje nadzora se provodi do 31. prosinca tekuće godine.

4. Laboratorijsko testiranje

Laboratorijsko testiranje se izvodi sukladno Dijagnostičkom priručniku.

Testiranje uzoraka se izvodi u RL u BiH ili drugim laboratorijima koji su ovlaštene od strane mjerodavnih tijela entiteta i pod kontrolom RL.

Ukoliko ovlaštene laboratoriji žele koristiti testove koji se ne navode u Dijagnostičkom priručniku, niti su opisani u Priručniku dijagnostičkih testova i vakcina za kopnene životinje Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE), ti testovi prije korištenja moraju biti proglašeni prikladnim od strane referentnog laboratorija EU/OIE (EU/OIE RL), a na temelju važećih podataka, prije korištenja.

Početni skrining se provodi korištenjem M gen PCR-a, uz brzo testiranje pozitivnih nalaza na H5 koji se izvodi u razdoblju duljem od 2 tjedna. U slučaju pozitivnih nalaza na H5, što je prije moguće obavlja se analiza mjesta rascjepa s ciljem određivanja da li se radi o visoko patogenoj avijarnoj influenci (VPIP) ili nisko patogenoj avijarnoj influenci (NPIP). Tamo gdje se potvrdi H5 VPIP, moraju se brzo provesti daljnje analize koje će utvrditi tip N, iako se time mogu pokazati dokazi koji samo eliminiraju N1.

5. Daljnje praćenje

- U slučaju potvrđenih pozitivnih slučajeva VPIP H5(N1), primjenjuju se kontrolne mjere navedene u Pravilniku o mjerama za suzbijanje i kontrolu influence ptica ("Službeni glasnik BiH", broj 35/10), a koje se odnose na mjere zaštite u svezi s visoko patogenom avijarnom influencom podtipa H5N1 kod divljih ptica.
- Kao dio epidemioloških ispitivanja, važno je identificirati područja koja su povezana s utvrđenim slučajevima, kako bi se moglo predvidjeti moguće daljnje širenje virusa avijarne influence, posebice ona područja koja su povezana s proizvodnjom peradi i s velikom gustoćom posjeda peradi.

DIO 2.

Popis ciljnih vrsta divljih ptica za uzimanje uzoraka i testiranje na avijarnu influencu

Broj	Znanstveni naziv	Opće prihvaćeni naziv
1.	Accipiter gentilis	Jastreb kokošar

